

עין משפט נר מצוה
ג א מ״י פ״ו מהל' סוכה הלכה ב סמג עשין מג טוש"ע א"ח סימן תרמ טעף ד: ד ב טוש"ע א"ח סימן תרלג פט"ז בהגיה': ה ג מ״י פ״ב מהלכות איסורי ביאה הל' טו: ו ד מ״י פ״ג מהל' ת"ת הל' יג סמג עשין יב:

לינטריי"ם

ביצי-כונים.

לינטריי"ש.

ביצי-כונים.

מוסף רש"י

מצטער.
מזערמו (סוכה ב:).
בידי שמים. אס זאזס פורעניט על אלזס גזירת המלך הא (בתובות ז).
חזין מצניג פחים. קור וחוס שפסמים שזאזס נפשיס (שם) אלו: אנט פחיס. קור הטפח (ב"מ פ:).
א: אלו הנטע וקור פח ומוקש בדרך עקש. כי בידו הדבר תלי להסמר הלנה (ושבים ב"ב קמז:).

רבינו חננאל

עכשיו ונקיימנה אומר להם שוטים מי שטרח בערב שבת וכו'; א"ר יהודה אמר רב י"ב שעות היו היום. שלש ראשונות הקב"ה מתעסק בתורה. שניות יושב דין כל העולם כיון שרואה שנתחייב כל העולם כלליה עומד מכסא דין ויושב (בבבא) (על כסא) רחמים. בתורה. שניות יושב דין שלישיית יושב וזן כל העולם מקרני ראמים ועד ביצי כנים. (נמחק כמו חצי שורה) ואסיקנא מיום שחרב בהמ"ק אין שמחה לפני כסא הכבוד שנא' ויקרא ה' אלהים צבאות וגו' וכתוב החשיתי מעולם אחריש אתאפק וגו' אלא רביעיות מאי עבדי מלמד תינוקות של בית רבן שנאמר את מי יורה דעה לוי יורה דעה למגדלי מחלב וכו'. איבעית אימא שומע שירה מן החיות שנא' יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי: א"ר לוי כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין אותו גחלי רתמים שנאמר הקוטפים מלוח עלי שיח שורש רתמים לחמם פ"י הקוטפים ד"ת שניתנו בלחות ומתעסקין עלי שוחות שורש רתמים לחמם: אמר ריש לקיש אין גיהנם לעולם הבא אלא הקב"ה מוציא חמה מנרותיה ומקדירה
--

ג:

וּמִנִּיחִין תְּפִילִין בְּרֹאשִׁיהֶן וְצִיצִית בְּבִגְדֵיהֶן וכו' עד ננתקה את מוסרותימו. בירושלמי בפרק אין מעמידין דריש ננתקה את מוסרותימו זו מלות תפילין וגשליכה ממנו עצומימו זו מלות ציצית: **אין** שחוק **לפני** הקב"ה. והא דלמרינן בסוף הזהב (ב"מ דף נט:): אחיך ואמר נלחוני בני אינו אלא בדיחותא בעלמא:

שניות יושב ודן. יש אומרים כי לכן תקנו בקדושת מוסף לומר ממקומו הוא יפן כי סתם מוסף בשניות זא ולא הוא יושב ודן ואנו מתפללין שיפנה מכסא דין לשנת כסא רחמים ואין נראה דלמאי דמסקינן בסמוך (לקמן ד:): ראשונה יושב ודן לא יתכן אלא ודאי מטבע של מפלה כך הוא: **אם** אשבחך ירושלאם תשבח ימיני. פשטיה דקרא כך אס אשכחך ירושלים שגשיר שיר ה' על אדמת נכר תשכח ימיני מלגנן בכנור מדצק לשוני לחכי אס ארזה לשורר צפה אס לא אזכרכי:

הקומטפים מלוח עלי שיח. פשטיה דקרא מיירי בעניים האוכלין העשצים שנקראו מלוחים כמו אצותינו אכלו מלוחים אף אנו נאכל מלוחים בפרק האומר בקדושין (דף סו:). עלי שיח כלומר אלל האילנות ולא נצית: **הבדל** בידי שמים חוץ מצנים פחים. פי' כל המאורעות הנאות על האדם מידי יוס יוס צדי שמים ואין אדם יכול להרחיק נפשו מהן חוץ מלגיס פחיס קור וחוס פחיס כמו (מהללס יא) ימטר על רשעים פחיס פחיס ולשון תלמוד יפח בלועז ניפק לקבליה פרק שני דסנהדרין (דף יח:): **שׁוּמַר נִפְשׁוֹ ירחק מהם**. והא דלמרינן בפרק המקבל (ב"מ דף קז: ושם) והסיר ה' ממך כל חולי זו אנה אלמא צדי שמים היא י"ל דהכי קאמר שיתן לך מלנזשים שמוכל להכיל מן האנה והא דלמרינן בויקרא דבה ^ט אנטונינוס הוה קא אזיל באורחא א"ל לרבי גלי עלי א"ל יהא רעוא דמישתמיז מן אנתא א"ל דא אלותא בתמיא (ב) ימר דאתחסי אנתא אזלא אמר ליה יהא רעוא דמישתמיז מן שרצא אמר ליה דא ודאי אלותא דכתיב ואין נסתר מחמתו ור' היה מתפלל שיכסה העת צעניגס להיות לו כל אלתא לא היה צדי אנטונינוס להכיל מן החמה ויש לומר דהיינו ודאי לאדם שהולך אנה ואנה כאנטונינוס לא היה צידו להסתר מן החמה אכל ציושב צציומ יצנה לו צית הקין וחדר קרה והא דלמרינן ^ט הכל צדי שמים חוץ מיראת שמים התס מיירי צמה שגזור עליו צשעת יצירה כגון ^ט גזור אן חלש עני אן עשיר חסס אן טפס אכל דאיק ורשע לא כי שני דרכס נתונים לפניו הטוב והרע:

וּמִנִּיחִין תְּפִילִין בְּרֹאשִׁיהֶן וְצִיצִית בְּבִגְדֵיהֶן וכו' עד ננתקה את מוסרותימו. בירושלמי בפרק אין מעמידין דריש ננתקה את מוסרותימו זו מלות תפילין וגשליכה ממנו עצומימו זו מלות ציצית: **אין** שחוק **לפני** הקב"ה. והא דלמרינן בסוף הזהב (ב"מ

דמשכא להו תקופת תמוז עד חגא והוי להו צערא ^הוהאמר רבא א"מצטער פטור מן הסוכה נהי דפטור בעוטי ימי מבעטי מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן שנאמר יושב בשמים ישחק וגו' א"ר יצחק אין שחוק לפני הקב"ה אלא אותו היום בלבד איכא דמתני להא דרבי יצחק אהא דתניא רבי יוסי אומר לעתיד לבא באין עובדי כוכבים ומתגיריין וכו מקבלינן מינייהו והתניא ^טאין מקבלין גרים לימות המשיח כיוצא בו לא קבלו גרים לא בימי דוד ולא בימי שלמה אלא שנעשו גרים גרורים ומניחין תפילין בראשיהן תפילין בורעותיהם ציצית בבגדיהם מוזהה בפתחיהם כיון שרואין מלחמת גוג ומגוג אומר להן על מה באתם אומרים לו על ה' ועל משיחו שנאמר ^זלמה רגשו גוים ולאומים יהגו ריק [וגו'] וכל אחד מנתק מצותו והולך שנאמר ^גננתקה את מוסרותימו [וגו'] והקב"ה יושב ומשחק שנאמר יושב בשמים ישחק [וגו'] א"ר יצחק אין לו להקב"ה שחוק אלא אותו היום בלבד איני והא אמר רב יהודה אמר רב שתיים עשרה שעות היו היום ^אשלש הראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה שניות יושב ודן את כל העולם כולו כיון שרואה שנתחייב עולם כלייה עומד מכסא הרין ויושב על כסא רחמים שלישיות ^ויושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים רביעיות יושב ומשחק עם לויחן שנאמר ^דלויחן זה יצרת לשחק בו אמר רב נחמן בר יצחק עם בריותיו משחק ועל בריותיו אינו משחק אלא אותו היום בלבד א"ל רב אחא לרב נחמן בר יצחק מיום שחרב בית המקדש אין שחוק להקב"ה ומגלן דליכא שחוק אילימא מרבתיב ^בויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחא וגו' דלמא ההוא יומא ותו לא אלא דכתיב ^האם אשכחך ירושלם תשבח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי דלמא שכחה הוא דליכא אבל שחוק מיהא איכא אלא מהא ^ההחשיתי מעולם אחריש אתאפק וגו' ברביעיות מאי עביד יושב ומלמד תינוקות של בית רבן תורה שנאמר ^אאת מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים למי יורה דעה ולמי יבין שמועה גמולי מחלב ולעתיקי משדים ומעיקרא מאן הוה מיגמר להו איבעית אימא מיטטרון ואיבעית אימא הא והא עביד ובילליא מאי עביד איבעית אימא מעין יממא ואיבעית אימא רוכב על כרוב קל שלו ושט בשמונה עשר אלף עולמות שנאמר ^הרכב אלהים רבותים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן ואיבעית אימא יושב ושומע שירה מפי חיות שנאמר ^ייומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי ^טאמר רבי לוי כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין לו גחלי רתמים שנאמר ^יהקוטפים מלוח עלי שיח ושורש רתמים לחמם ^ואמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי מה טעם יומם יצוה ה' חסדו משום דבליילה שירו עמי איכא דאמרי ^ואמר ר"ל יכל העוסק בתורה ^טבעולם הזה הדומה ללילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד בעולם הבא הדומה ליום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו [וגו'] אמר רב יהודה אמר

דמשכא סקופס סמוו. א] ואין תקופת תשרי נופלת עד לאחר החג: **יושב בשמים ישחק**. גבי ננתקה את מוסרותימו כתיב: **אלא שנעשו גרים גרורים**. מאיליהן מתגיריין ואין לא מקבלינן דמשום גדולתן דישאל קא עבדי דכתיב (ישעיה נד) **מי גר אתך בעניותיך עליך יפול צעירותיך: [יושב ודן**. כרבי יוסי דלומר במסכת ר"ה (טז:)] **אדם נידון כל יום דכתיב [מ"א ח] דבר יום ביומו: [יושב וזן**. קולא להס מהיכן תודמן להס פרנסתן: **קרני ראמים**. חיה גדולה: **ציזי כנים**. מינא הוא דמתקרי ציזי כנים ודקין הן והוא אינצא ^טצלשון ארמית וצלע"ז לינטריי"ס: **על צריוטיו**. על עצירות שעושין צריותיו אינו משחק אלא אותו היום: **גמולי מחלב**. שמתו כשהו קטנים: **עסיקי**. כמו (איוב ט) המעתיק הרים לשון סילוק: **אלא שאינן**. צ' אלפים חסירין מריבותים: **יומם יצוה**. דן חזן ומלמד תורה: **וצלילה שירו עמי**. וצלילה נוהג שירו (למעלה) עמי למטה שאף דוד לא היה נמננס אלא כשינת הסוס וכל הלילה מתעסק צשירות ומושבחות ובתורה דלמרינן צריש מס' צרכות (דף ג: א) ^ה **חוט של חסד**. נתן חינו צעיני הנציות: **הפוסק מדברי תורה**. מי שעוסק בתורה ופוסק על דברי שיחה בטלה: **מלות**. דצריס לחלוחיטס ועיקר. ל"א הנכתב צלוחות: **הכל ציזי שמים**. מחשבות ומכאזכות הנאים לאדם כולם על ידי גזירת שמים: **חוץ מלגיס פחיס**. כנים אנה. פחיס חולי הנא ע"י חוס כמו (שיר צ) **עד שיפוח היום:**

ויושב על כסא רחמים שלישיות ^ויושב וזן את כל העולם כולו מקרני ראמים עד ביצי כנים רביעיות יושב ומשחק עם לויחן שנאמר ^דלויחן זה יצרת לשחק בו אמר רב נחמן בר יצחק עם בריותיו משחק ועל בריותיו אינו משחק אלא אותו היום בלבד א"ל רב אחא לרב נחמן בר יצחק מיום שחרב בית המקדש אין שחוק להקב"ה ומגלן דליכא שחוק אילימא מרבתיב ^בויקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחא וגו' דלמא ההוא יומא ותו לא אלא דכתיב ^האם אשכחך ירושלם תשבח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי דלמא שכחה הוא דליכא אבל שחוק מיהא איכא אלא מהא ^ההחשיתי מעולם אחריש אתאפק וגו' ברביעיות מאי עביד יושב ומלמד תינוקות של בית רבן תורה שנאמר ^אאת מי יורה דעה ואת מי יבין שמועה גמולי מחלב עתיקי משדים למי יורה דעה ולמי יבין שמועה גמולי מחלב ולעתיקי משדים ומעיקרא מאן הוה מיגמר להו איבעית אימא מיטטרון ואיבעית אימא הא והא עביד ובילליא מאי עביד איבעית אימא מעין יממא ואיבעית אימא רוכב על כרוב קל שלו ושט בשמונה עשר אלף עולמות שנאמר ^הרכב אלהים רבותים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן ואיבעית אימא יושב ושומע שירה מפי חיות שנאמר ^ייומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי ^טאמר רבי לוי כל הפוסק מדברי תורה ועוסק בדברי שיחה מאכילין לו גחלי רתמים שנאמר ^יהקוטפים מלוח עלי שיח ושורש רתמים לחמם ^ואמר ריש לקיש כל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירו עמי מה טעם יומם יצוה ה' חסדו משום דבליילה שירו עמי איכא דאמרי ^ואמר ר"ל יכל העוסק בתורה ^טבעולם הזה הדומה ללילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד בעולם הבא הדומה ליום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו [וגו'] אמר רב יהודה אמר

דמשכא סקופס סמוו. א] ואין תקופת תשרי נופלת עד לאחר החג: **יושב בשמים ישחק**. גבי ננתקה את מוסרותימו כתיב: **אלא שנעשו גרים גרורים**. מאיליהן מתגיריין ואין לא מקבלינן דמשום גדולתן דישאל קא עבדי דכתיב (ישעיה נד) **מי גר אתך בעניותיך עליך יפול צעירותיך: [יושב ודן**. כרבי יוסי דלומר במסכת ר"ה (טז:)] **אדם נידון כל יום דכתיב [מ"א ח] דבר יום ביומו: [יושב וזן**. קולא להס מהיכן תודמן להס פרנסתן: **קרני ראמים**. חיה גדולה: **ציזי כנים**. מינא הוא דמתקרי ציזי כנים ודקין הן והוא אינצא ^טצלשון ארמית וצלע"ז לינטריי"ס: **על צריוטיו**. על עצירות שעושין צריותיו אינו משחק אלא אותו היום: **גמולי מחלב**. שמתו כשהו קטנים: **עסיקי**. כמו (איוב ט) המעתיק הרים לשון סילוק: **אלא שאינן**. צ' אלפים חסירין מריבותים: **יומם יצוה**. דן חזן ומלמד תורה: **וצלילה שירו עמי**. וצלילה נוהג שירו (למעלה) עמי למטה שאף דוד לא היה נמננס אלא כשינת הסוס וכל הלילה מתעסק צשירות ומושבחות ובתורה דלמרינן צריש מס' צרכות (דף ג: א) ^ה **חוט של חסד**. נתן חינו צעיני הנציות: **הפוסק מדברי תורה**. מי שעוסק בתורה ופוסק על דברי שיחה בטלה: **מלות**. דצריס לחלוחיטס ועיקר. ל"א הנכתב צלוחות: **הכל ציזי שמים**. מחשבות ומכאזכות הנאים לאדם כולם על ידי גזירת שמים: **חוץ מלגיס פחיס**. כנים אנה. פחיס חולי הנא ע"י חוס כמו (שיר צ) **עד שיפוח היום:**

שמואל מאי דכתיב ^יותעשה אדם כדגי הים כרמש לא מושל בו למה נמשלו בני אדם כדגי הים לומר לך מה דגים שבים כיון שעולין ליבשה מיד מתים אף בני אדם כיון שפורשין מדברי תורה ומן המצות מיד מתים דבר אחר מה דגים שבים כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים כך בני אדם כיון שקדרה עליהם חמה מיד מתים אימא בעולם הזה ואיבעית אימא לעולם הבא איבעית אימא בעולם הזה כדר' חגינא ^טדא"ר חגינא הכל בידי שמים חוץ מצנים פחים שנאמר ^יצנים פחים בדרך עקש שומר נפשו ירחק מהם ואיבעית אימא לעולם הבא כדרשב"ל דאמר רבי שמעון בן לקיש א"ין גיהנם לעתיד לבא אלא הקדוש ברוך הוא מוציא חמה מנרותיקה ומקדיר רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאין בה רשעים נידונין בה

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

(א) סוכה כו. (ג) יצמות כד: (ג) [לקמן ד:]: (ד) שבת קז: (ה) מגילה יב: (ו) [מגילה טז:] (ז) שם. (ח) [פסחים ב: ב"מ פג:]: (ט) ב"מ קז: ב"צ קמד: כמותו ל' ע"ש, (י) [מדרס ח: וע"ש בהר"ן], (יא) [מיר לג:], (ל) בס"א: דברי לחלוחית, (מ) [פרשת מלארע טז:], (נ) [צרכות לג:], (ס) [מדה טז:].

תורה אור השלם

- ↑ יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו: תהלים ב ד
- ↑ לקמה קרישן גוים ולאמים יהגו ריק: יתצבבו מלכי ארץ ורוזנים גוסרו יחד על יי ועל משיחו: תהלים ב א-ב
- ↑ ננתקה את מוסרותימו וְשָׁלִיכָה מִמֶּנּוּ עֲבֹתֵיהֶּם: תהלים ב ג
- ↑ שם אָבִיחַת יִחְלִיכֹן לִוְיָחַן זֶה יִצְרֵת לִשְׁחָק הַתְּהִלִּים קר יד
- ↑ וְיִקְרָא אֲדִיךְ אֱלֹדִים יִצְבָּאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא לִבְכִי וּלְמִסְפַּד וּלְקִרְחָה וְלִחְגֹּר שָׁקִי: יִשְׁעִיהוּ כִּב יד
- ↑ אם אֲשַׁכַּחךְ יִירָשְׁלָם תִּשְׁכַּח יְמִינִי: תדבק לשוני לחכי אם לא אֲזַכְרֶכִּי: אם לא אֲעִלָּה אֶת יִירָשָׁלַם עַל רֹאשׁ שְׁמָחָהּ: תהלים קלו ה-ו
- ↑ וְהַחֲשִׁיתִי מִשְׁעָלֶם אֲחִירִישׁ אֶת־אֶתָּאֶפֶק בַּיּוֹלָדָה אֶפְרָחָה אֲשֶׁם וְאֶשְׁאֶפֶח יִשְׁעִיהוּ כִּב יד
- ↑ אֶת מִי יוֹרֵה דַּעְהָ וְאֶת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה גְּמוּלִי: מוֹלָב עֲתִיקִי מִשְׁדִּים: תהלים סח יח
- ↑ רַכֵּב אֱלֹדִים רִבְתִּים אֶלְפִי שָׁנָאן אֲדִיךְ בָּם סִינִי בִקְדָשׁ: תהלים סח יח
- ↑ יּוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסִדוֹ וּבִלְיִלָה שִׁירוֹ עַמִּי תִפְלָה לְאֵל תִּהְיֶי: תהלים מב ט
- ↑ הַקּוֹטְפִים מִלּוּחַ עֲלִי שִׁיחַ וְשׁוֹרֵשׁ רִתְמִים אִיּוֹב ל ד
- ↑ וְתַעֲשֶׂה אֲדָם כְּדָגִי וְהָם כְּרֶמֶשׂ לֹא מִשַּׁל בּוֹ: חֲבִיקוּן א יד
- ↑ צִנִּים פִּחִים בְּדֶרֶךְ עֶקֶשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחָק מִמָּוֶת: משלי כב ה

תהלים קלו ה-ו

- ↑ וְהַחֲשִׁיתִי מִשְׁעָלֶם אֲחִירִישׁ אֶת־אֶתָּאֶפֶק בַּיּוֹלָדָה אֶפְרָחָה אֲשֶׁם וְאֶשְׁאֶפֶח יִשְׁעִיהוּ כִּב יד
- ↑ אֶת מִי יוֹרֵה דַּעְהָ וְאֶת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה גְּמוּלִי: מוֹלָב עֲתִיקִי מִשְׁדִּים: תהלים סח יח
- ↑ רַכֵּב אֱלֹדִים רִבְתִּים אֶלְפִי שָׁנָאן אֲדִיךְ בָּם סִינִי בִקְדָשׁ: תהלים סח יח
- ↑ יּוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסִדוֹ וּבִלְיִלָה שִׁירוֹ עַמִּי תִפְלָה לְאֵל תִּהְיֶי: תהלים מב ט
- ↑ הַקּוֹטְפִים מִלּוּחַ עֲלִי שִׁיחַ וְשׁוֹרֵשׁ רִתְמִים אִיּוֹב ל ד
- ↑ וְתַעֲשֶׂה אֲדָם כְּדָגִי וְהָם כְּרֶמֶשׂ לֹא מִשַּׁל בּוֹ: חֲבִיקוּן א יד
- ↑ צִנִּים פִּחִים בְּדֶרֶךְ עֶקֶשׁ שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחָק מִמָּוֶת: משלי כב ה

גליון הש"ס

גמ' ג' הראשנות הקב"ה יושב ועוסק בתורה. עיין ליקוט פרשה י ממשא דף קה ע"צ בסופק וישב העם:

תהלות הב"ח

(א) רש"י ד"ה חוט ז"ל אחר ד"ה מלות: (ב) תוס' ד"ה שומר וכו' בתמיה יתיר חד כסו וננתא אולא:

תהלות הב"ח

תהלות **מהר"ב** רנשבבורג

[א] רש"י ד"ה דמשכא טו. כ"צ ע"י גטיון דף לא ע"צ מוס' ד"ה בקדוס וכו' ודו"ק: